

**ПИСЬМЕННИК І БІБЛІОТЕКА:
БІБЛІОТЕКА В МОЄМУ ЖИТТІ І ТВОРЧОСТІ**

Класичний вираз «Книга – джерело знань» став хрестоматійною аксіомою для тисяч, мільйонів людей різного віку і професій, котрі прагнуть одержати з першоджерел необхідну інформацію, підвищувати свій інтелектуальний, культурний рівень, поповнювати та поглиблювати духовний потенціал, зростати професійно-фахово. І тут важко, точніше – неможливо переоцінити роль і значення бібліотек, які були, є і залишаться, не зважаючи на справді масоване зусилля засобів, видів і форм соціальних комунікацій, Інтернету, телевізії і т.п., найбільш доступним для сприйняття різними категоріями населення, найбільш популярним джерелом задоволення потреб користувачів, суспільства в цілому.

Для мене особисто бібліотека завжди була і є скарбницею мудрості, сконцентрованого досвіду, набутого поколіннями в різних галузях життєдіяльності, потужним засобом поповнення знань, посилення інтелекту і самовираження. Скільки себе пам'ятаю, дружу з книгою, з бібліотекою. Ці два поняття вважаю міцно пов'язаними, тотожними. Вони ж супроводять мене (і хіба тільки мене?!) упродовж життя, більш ніж п'ятдесятирічного періоду творчої діяльності як журналіста, письменника.

Моє найперше знайомство з бібліотекою відбулося шістьдесят три роки тому, в уже неймовірно далекому році одна тисяча дев'ятсот п'ятдесят другому в моєму рідному селі Воскодавинці, що на Красилівщині, у старому, нині вже неіснуючому, приміщенні початкової школи, яку згадую постійно, з настальгійним шемом у серці як щось безмірно дороге, втрачене безповоротно і назавжди.

Піо закінченні уроків нас, школяриків, збирали в одній із двох найвищих у школі класних кімнат, і вчитель Федір Юхимович Черногуб (вічна йому пам'ять) розчиняв дверцята старезної шафи, яка слугувала за шкільну бібліотеку, брав десяток-два книжок, розкладав на столі. Ми з нетерпінням позирали на те дійство, а почувши назву книжки та прізвище її автора, чимдуж підняли угору руки, тим самим зголошуючись узяти саме цю книжку для прочитання з обов'язковим поверненням через тиждень. Пам'ятаю, у такий спосіб я, другокласник, прочитав «Школяра» Архипа Тесленка (читав зі сльозами на очах, бо дуже було жаль Миколку, чимось схожого на мене), «Оповідання про генерала Ватутіна» І. Віїнова, і вірші С. Михалкова про «Дядю Стюпу», навіть «Руслана і Людмилу» О. Пушкіна.

Далі – більше. Книги стали моєю життєвою необхідністю. Читав багато і різне. Щоправда, до класики особливого потягу не відчував. Більше читав про війну, яка не так давно скінчилася і про яку так цікаво оповідав мій батько Іван Лаврентійович, фронтвий сапер-розвідник. Серед прочитаних мною у 10-14-річному віці були Олесь Гончар, Юрій Яновський («Київські оповідання», «Вершинки» та ін.), Юрій Збанацький, Петро Панч, Олесь Донченко, Олександр Копиленко, Леонід Смілянський, Семен Склярєнко, російські автори Михайло Бубєннов («Біла береза»), Семен Бабаєвський («Кавалер Золотої Збірки», «Світло над землею»), Олександр Фадєєв, Михайло Шолохов, Еммануїл Казакевич.

Уже навчинаючись у семирічній школі, що в с. Чепелівка на тій же Красилівщині, перечитав майже все, що було у шкільній та сільській бібліотеках. Відтак, взявши довідку з шкільної канцелярії, відправився до райцентру, аби скористатися фондом тамтешньої, районної книгозбірні.

Читаючи, поринав у невідомий мені світ, пізнавав його. Врешті-решт, вирішив і самому спробувати писати. Спочатку писав вірші, навіть якимось надіслав їх у видавництво «Молодь». Там їх уважно (чи не дуже) прочитали, але друкувати не пообіцяли. Обмежилися порадили читати В. Сосюру, А. Малишка, інших авторів тощо. Тоді ж узявся за прозу. Розпочав писати повість про партизанів-підпільників, проте незабаром припинив цю роботу – зрозумів: бракує вміння, знань, досвіду і ще багато чого.

Повернувся до цієї справи згодом, уже маючи досвід роботи журналіста, вже за плечима, школу життя.

Але то буде потім, через десятиліття, а поки що – книги, книги, книги... У моїх Воскодавинцях була неогана сільська бібліотека (у 60-70-их про сільські книгозбірні дбали і влада, і місцеві очільники, не те, що нині), якою завідувала студентка заочниці Кам'янець-Подільського культосвітнього училища Раїса Підберезна, справжній ентузіаст бібліотечної галузі. Вона завжди задовольняла мої непрості запити і потреби, за що я їй посьогодні вдячний. Як і працівникам Красилицької райбібліотеки, теперішніх Кам'янець-Подільських міської та районної бібліотек, з якими плідно співпрацюємо багато літ. Не можу обійти і наукову бібліотеку національного університету імені Івана Огієнка, її чудовий, високопрофесійний колектив на чолі з професором, доктором історичних наук В.С. Прокопчуком, книгозбірню Подільського аграрно-технічного університету. Тут вміють працювати з книжковим фондом, з читачами, проводять велику, цілеспрямовану роботу по пропаганді книги, залучення до читання студентської молоді. Тут стали традиційними літературні читання, зустрічі з письменниками, участь в яких неодноразово брав і я, і місцеві письменники І. Прокоф'єв, В. Нечитайло, О. Почапська, інші. Такі зустрічі, спілкування дуже корисні. Вони у значній мірі сприяють відродженню у молоді інтересу до книги, який, ніде правди діти, за останні роки (чи десятиліття?) різко впав і його конче необхідно рятувати усіма наявними формами і засобами.

Книга, бібліотека потребує допомоги і підтримки. Невідкладної, негайної. Якщо ми не хочемо втратити надбане нашими попередниками безповоротно, назавжди. Телевізор, соціальні комунікації, мережа яких дедалі розширюється й оволодіває інформаційним простором, допоможуть у цьому. Тож маємо пам'ятати про це і робити все можливе аби подібного не сталося.

Книга, розумна, мудра, повчальна – то справжній порадник, навчитель, вихователь. Вона – джерело неоціненного досвіду, школа життя у його багатогранних проявах. Читаючи, ми пізнаємо, вдосконалюємося, мудріємо. Ми вчимося, а відтак і передаємо одержане іншим, збагачуємося духовно, зростаємо інтелектуально. Де, звідки ще можливо почерпнути стільки цінного, корисного, як не з книги? Книга – не тільки дзеркало душі нашої, вона є віддзеркаленням нашого життя, життя народу, нації, суспільства впродовж певних відрізків часу, епох, суспільно-політичних формацій.

Не можу погодитися з хибним, до деякої міри навіть шкідливим, твердженням науковців, а також окремих молодих досить відомих письменників, що, скажімо, у наш революційно-бурхливий час переоцінки цінностей слід відсортувати, відкинути все те, що не відповідає духові сьогодення, бо, мовляв, прославляє минуле, не «тих» героїв, а тому не являє собою ніяких цінностей, ба навіть є ідеологічно шкідливим. І називаються при цьому романи Вадима Собка, Василя Кучера, Андрія Головка, п'єси Олександра Корнійчука, Миколи Зарудного, поезії Павла Тичини, Миколи Бажана. Навіть «Прапороносці» Олеся Гончара.

Сентенції ці не витримують ніякої критики, є абсурдними і парадоксально необґрунтованими. Хоча б тому, що відображають ту чи іншу епоху з її особливостями, специфікою, час, в який жили ми, наші батьки і діди, жив наш народ, творилась історія, що має і завжди мала схильність міняти кольори і пріоритети.

Скажу без перебільшення: на творах згаданих, а також багатьох не згаданих авторів виховувалося не одне покоління патріотів, справжніх синів України, які чимало зробили і, хочеться вірити, ще зроблять для свого народу, покращення життя.

Книга нині не в пошані. Це – болючий, прикрий факт. Держава самоусунулася від такої важливої справи як книговидавництва і книгорозповсюдження. Тихо «вмирають» ще донедавна популярні у народі журнали «Вітчизна», «Україна», «Київ», приміщення їхніх редакцій приватизують ненаситні олігархічно-бізнесові структури. Стали безробітними книжкові видавництва, які свого часу приносили величезні прибутки до бюджету. Не поповнюються новими надходженнями фонди бібліотек. У багатьох селах, у т. ч. і в нашій області, вони перестають існувати (влада пояснює: немає коштів та й читачів немає, навіщо тоді бібліотеки?). Народжується слушне запитання: хто довів цю суперважливу галузь нашої національної культури до такого стану? Хто відповідь за цей своєрідний злочин?

Пригадую, як п'ятикласником я повертався зі школи, за п'ять кілометрів від нашого села, з почуттям радісного збудження: у ранці, крім кількох підручників, ніс повне зібрання творів ще молодого на той час, але вже відомого Олеса Гончара. А увечері при тьмяному світлі гасової лампи зачитувався «Грапороносцями», «Земля гуде», і вершив добрі справи разом з Хомою Хаєцьким, братами Блаженками, Лялею Убийвовк...

Як хочеться щоб відчуття, пізнане мною п'ять десятиліть тому, бодай незначною частиною відчули в своїх серцях, душах нинішні юнаки і дівчата, представники молодого покоління, нащадки наші. Щоб книга стала вірним супутником у їхнього життя. Вірю: так буде, так має бути! Адже книга, бібліотека – вікно у світ, шлях до пізнання світу і себе в цьому загадковому, складному і завжди неспокійному світі.

Отримано: 27.02.2015

УДК 821.161.2-31:002

В. І. Горбатюк,
м. Хмельницький

ЯК ТВОРИЛАСЯ «...ПОРА»

В статті аналізується творчий процес підготовки роману «Ще настане ваша пора», написаний автором.

Ключові слова: автор, роман, зустрічі, етапи, підпільна організація.

Іноді книги мають такі перипетії свого творення, що й про них можна писати книги. Значно меншу історію має мій документальний роман «Ще настане ваша пора», однак їй теж можна присвятити кілька сторінок.

А розпочати хочу з дат, що завершують видання, після тексту вказують на час написання: 28 травня 2003 р. – 14 жовтня 2006 р. Розділ сімнадцятий частини третьої – 20 липня 2012 р. Що ховається за цими датами? Про що вони можуть розповісти? І чи достатньо їх там?

Мабуть, що мало. Бо хотів би повернутись до року 2000-го. Тоді я став відповідальним секретарем обласної організації Національної спілки журна-